

Majetková nerovnost – pocity a realita

 radiouniversum.cz/ivan-hoffman-majetkova-nerovnost-pocity-a-realita

Ivan Hoffman

Text 22.1.20246 min Přehrát

Koncem loňského roku byl publikován výsledek zajímavé studie na téma majetkové nerovnosti. Výzkumný ústav práce a sociálních věcí zjišťoval, jak lidé vnímají majetkové rozdíly mezi nejbohatšími a chudými v Česku, a pak pocity porovnal se skutečností. Dotazovaní tipovali, že nejbohatší pětina vlastní necelou polovinu majetku v Česku a nejchudší pětina pět procent. Podle hlasu lidu by bylo ideální, kdyby nejbohatší vlastnili třetinu a nejchudší deset procent z celkového bohatství. Realita se ovšem s pocitem i ideálem veřejnosti naprosto míjí. Nejbohatší pětina vlastní 80 % veškerého majetku a nejchudší pětina pouhé dvě desetiny procenta!

Ne tak dávno, jenom před pěti lety, platila Česká republika podle Eurostatu za nejvíce rovnostářskou zemi z celé EU, pokud jde o příjmovou nerovnost. Pětina s nejvyššími příjmy si vydělala pouze třiapůlkrát více, než pětina s nejnižšími příjmy. Je pikantní, že vedle příjmové nerovnosti se ocitáme na špici také u nerovnosti majetkové, což je samozřejmě jiná disciplína. Majetková nerovnost je u nás vyšší, než v Německu, Velké Británii či USA, když nejbohatší jedno procento obyvatel vlastní přibližně 36 % celkového majetku země.

Lze asi předpokládat, že majetková nerovnost netrápí nejbohatší pětinu, a určitě ne nejbohatší procento. To ale neznamená, že majetková nerovnost není problém. Ví se, že když se majetek nabývá převážně dědictvím, a ne vlastní prací a pílí, narušuje to mezigenerační sociální mobilitu. Také platí, že velké bohatství představuje velkou společenskou moc. Ta se projevuje ovlivňováním politiků a politiky, což nesvědčí demokracii. Rovněž je jasné, že příjmy z práce jsou

nesrovnatelně nižší, než příjmy ze spekulací, takže se nůžky mezi bohatými a chudými rozevírají a majetková nerovnost se stále prohlubuje.

Debata o majetkové nerovnosti se ovšem z logiky věci považuje za chůzi po tenkém ledě. Bohatství je běžně předmětem závisti a závist patří mezi nejhorší emoce. Dříve narození pamatují, že závist otravovala i takovou společnost, ve které byla majetková nerovnost, ve srovnání s dneškem, limitně blízká nule. Kdo má k závisti sklon, většinou nerozlišuje mezi původem majetku. Původ je přitom zcela zásadní kritérium, protože jedinou polehčující okolností pro majetkovou nerovnost je rovnost šancí pro účastníky soutěže.

Zdravá společnost je taková, ve které úspěch, dosažený vlastní prací, pílí a nadáním je kvitován a obdivován. Při velké majetkové nerovnosti ale dochází k tomu, že usilovnou prací, pílí a nadáním je těžké se uživit, natož zbohatnout. Však také při dotazu na know-how, jak se stát boháčem, odpovídají ti nejzámožnější, že byli ve správné chvíli na správném místě. Ze svého bohatství se spíše vyviňují, než by se jím chlubili. U majetku získaného spekulací, či podvodem pak je místo závisti na místě vyšetřování a trestní řízení.

Průzkum o vnímání majetkové nerovnosti vysvětluje, proč se u nás o tomto problému nemluví: Lidé nevědí, jak se věci mají – a kde není žalobce, není soudce. Extrémní majetková nerovnost je politický problém. Zmíněný průzkum se zaměřil i na to, komu majetková nerovnost nejvíce vadí. Ukázalo se, že to jsou voliči politického hnutí ANO, jehož lídrem je jeden z nejbohatších lidí u nás, Andrej Babiš. Co z toho plyne? Pokud lidé, kteří preferují nízkou nerovnost, nezávidí Babišovi jeho miliardy, lze diskusi o vlivu majetkové nerovnosti klidně vést bez obavy z negativních emocí.

Čeho je moc, toho je příliš – a extrémní majetková nerovnost je zkrátka

nešvar. Myslí si to mimochodem i 250 miliardářů a milionářů, kteří vzkázali politikům do Davosu, aby zdanili jejich bohatství. „Nerovnost dosáhla kritického bodu a její cena pro naše riziko ekonomické, společenské a ekologické stability je vážná. A každým dnem roste. Stručně řečeno, potřebujeme jednat hned.“ Tak apelují na politiky v otevřeném dopise miliardáři, nervózní ze svého bohatství a moci. Bohužel mezi signatáři chybí Bill Gates, Jeff Bezos a Elon Musk.

Všechny příspěvky s Ivan Hoffman

Diskuze:

Napsat komentář

E-mailová adresa nebude publikována.